

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Första kammaren.

Nr 9.

Måndagen den 16 december.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr vice talmannen.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran tredje särskilda utskottets utlåtande nr 1.

Vid föredragning av tredje särskilda utskottets memorial nr 2, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs ånyo andra särskilda utskottets utlåtande nr 7, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 32 med förslag till lag om ändrad lydelse av 65 och 67 §§ utsökningslagen, lag om tillägg till lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta, lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § strafflagen och lag om ändrad lydelse av 30 § konkurslagen, dels tre i anledning därav väckta motioner.

Genom en den 8 november 1918 till riksdagen avlåten, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 32, hade Kungl. Maj:t, under återopande av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 65 och 67 §§ utsökningslagen, lag om tillägg till lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta, lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § strafflagen och lag om ändrad lydelse av 30 § konkurslagen.

I samband härmed hade utskottet till behandling förchäft tre i anledning av propositionen väckta och till utskottet hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 17, av herr *Lamm*, med instämmande av herr *Wickman*, och nr 25, av herr *von Essen*, samt

inom andra kammaren:

nr 54, av herrar *Werner* och *Lövgren* i Nyborg.

Första kammarens protokoll vid urtima riksdagen 1918. Nr 9. 1

I den av herr Lamm väckta motionen hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de i kungl. propositionen föreslagna lagar skulle träda i kraft den 1 jan. 1919.

Herr von Essen åter hade i sin motion yrkat, *dels* att de föreslagna ändrade bestämmelserna i utsökningslagen icke måtte vinna tillämpning å utmätning, som verkställdes för indrivning av utskylter eller andra allmänna avgifter, *dels ock* att den tidrymd, under vilken skatter och offentliga avgifter finge uttagas i införselväg, bestämde till tre år efter det desamma förfallit till betalning.

I samband med ovan avhandlade lagförslag hade i den kungl. propositionen föreslagits *dels* ett tillägg till 2 kap. 9 § strafflagen, innehållande en erinran om att enligt utsökningslagens stadgande egendom i större utsträckning än i förstnämnda lagrum stadgas kunde komma att undantagas från utmätning, *dels ock* en ändring i 30 § konkurslagen angående höjning av det värde, intill vilket nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören finge behållas av konkursgäldenären, till 500 kr.

Utskottet hade i förevarande utlåtande avfattat sin hemställan under två med A och B betecknade moment, av vilka det förra innehöll fyra lagförslag.

På framställning av herr vice talmannen beslöts, *att* utlåtandet skulle företagas till avgörande momentvis, och de i momentet A behandlade lagförslagen föredragas vart för sig, det under 1 upptagna paragrafvis med promulgationsstadgande, ingress och rubrik sist, *att* sedan alla lagförslagen blivit genomgångna, utskottets hemställan i momentet A skulle föredragas, *att* vid behandlingen av vad som föreslagits beträffande 65 § utsökningslagen överläggningen finge omfatta utlåtandet i dess helhet, samt *att* lagtext ej skulle behöva uppläsas i vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begärdes.

Momentet A.

Under detta moment hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte, med tillkännagivande, att de i förevarande proposition framlagda lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, i anledning av sagda proposition samt herrar von Essens och Lamms i ämnet väckta motioner, för sin del antaga förslag till lagar uti ifrågavarande ämnen, så lydande som utlåtandet visade.

Utskottets förslag till lag om ändrad lydelse av 65 och 67 §§ utsökningslagen.

65 §.

Denna paragraf lydde sålunda:

*Om höjning
av värde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mättningsfria
lösören m. m.*

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock, till ett värde av högst femhundra kronor nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören, så vitt gäller utmätning för underhållsbidrag, utskylder och allmänna avgifter eller skadestånd på grund av brottslig gärning, till ett värde av högst 150 kronor och, så vitt gäller utmätning för annan fordran, till ett värde av högst 300 kronor. Saknas utväg till nödortfugt uppehälle; då skall från utmätning undantagas av det förråd, som i huset finnes, vad till underhåll för en månad tarvas, eller, där tillräckligt förråd ej finnes, av penningar, som gäldenären innehar eller äger inestående i bank eller annan penninginrättning, så mycket som erfordras för anskaffande av det felande. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

(i utskottets förslag:)

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören, så vitt gäller utmätning för underhållsbidrag, utskylder och allmänna avgifter eller skadestånd på grund av brottslig gärning, till ett värde av högst 150 kronor och, så vitt gäller utmätning för annan fordran, till ett värde av högst 300 kronor. Saknas utväg till nödortfugt uppehälle; då skall från utmätning undantagas av det förråd, som i huset finnes, vad till underhåll för en månad tarvas, eller, där tillräckligt förråd ej finnes, av penningar, som gäldenären innehar eller äger inestående i bank eller annan penninginrättning, så mycket som erfordras för anskaffande av det felande. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmätningens fria lösören m. m.

(Forts.)

I avseende å nu förevarande lagförslag hade reservationer anförts:

a) av herr *Wijk*, som påyrkat den ändring i utskottets förslag, att de utmätningens fria beloppen i 65 § utsökningslagen måtte bestämmas till respektive 250 och 500 kronor;

b) av herr *von Essen*, som yrkat, att första punkten av 65 § utsökningslagen måtte erhålla följande lydelse:

»Från utmätning skola — (lika med utskottets förslag) — av högst 150 kronor samt, så vitt gäller utmätning för annan fordran, till ett värde av högst 500 kronor»; samt

c) av herrar *Pettersson* i Södertälje, *Lindqvist* i Kosta, *Johansson* i Uppmälby, *Bogren* och *Carlsson* i Frosterud, vilka beträffande 65 § yrkat bifall till den kungl. propositionen.

Herr *Klefbäck*: Herr talman! Jag var tyvärr hindrad att närvara, då detta utskottsberäkande justerades, och blev därför icke i tillfälle att anteckna mig såsom reservant. Hade jag varit närvarande, skulle jag anslutit mig till herr *Petterssons* i Södertälje med fleres reservation.

Såsom kammaren behagade finna, röra sig de olika meningarna

*Om höjning
av väde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mättningsfria
lösören m. m.*

(Forts.)

i fråga om § 65 i utsökningslagen därom, till vilket belopp det utmättningsfria avdraget skall uppgå. I nu gällande lagstiftning är det utmättningsfria beloppet bestämt till 150 kronor. I Kungl. Maj:ts proposition har detta belopp blivit höjt till 500 kronor. I utskottets förslag har däremot en uppdelning skett så, att man har skilt mellan sådana fordringar, som betecknas såsom underhållsbidrag, utskylder och skadeståndsavgifter, och å andra sidan vanliga fordringar; och för de förra har bestämts ett utmättningsfritt belopp av 150 kronor — sålunda detsamma som för närvarande och för de senare ett utmättningsfritt belopp av 300 kronor.

Kammaren har också funnit, att detta lagförslag har ställts i samband med förslag om införsel i lön, så att detta senare skulle utsträckas att gälla även nu oguldna utskylder m. m. Dessa lagar hava också det sambandet, såvitt jag förstår, att, om icke det utmättningsfria beloppet sättes på sådant sätt, att man tar hänsyn till penningvärdets fall, kommer förslaget om införsel i lön att rätt mycket lida inskränkning; ty det är klart att, om rätten till införsel i lön blir begränsad, skall en utmättningsman, därest rätten att mata ut står kvar så gott som obegränsad, i större grad använda sig av det senare förfarandet. Men det kunna vi väl alla vara ense om att en utmätning, som går ut över en familjs bohag, är bra mycket mer för den familjens ekonomiska ställning ödeläggande, än om en del av hans avlöning får tagas vid den ena löneuttagningen efter den andra. Redan sammanhanget mellan dessa båda lagar pekar synes mig alldeles avgjort i den riktningen att, för såvitt man vill uppmuntra användningen av det nya införselinstitutet och så taga ut av en försämlig skattebetalares lön det han bör erlagga i skatt, bör man samtidigt se till, att man icke uppmuntrar utmättningsförfarandet mot familjens bohag. Den synpunkten är för mig till en början alldeles avgörande.

En annan synpunkt som även är för mig avgörande är, såsom jag nyss nämnde, penningvärdets fall. Bestämmelsen om ett utmättningsfritt belopp på 150 kronor sattes så tidigt som 1905 vill jag minnas, och från den tiden har penningvärdet sjunkit alldeles oerhört. Man brukar angiva prisfördyringen till 140 % bara på de fyra sista åren, och vilken procent man då skall beräkna på tiden från 1905 till närvarande stund kan jag knappt säga. Men då man oaktat detta oerhörda fall av penningvärdet likväl vill bibehålla det utmättningsfria beloppet oförändrat, synes mig detta vara i allra högsta måtto orättfärdigt; ty vad skall en person kunna rädda av sitt bohag, om han icke får rädda för mera än 150 kronor. Han kan ju alldeles totalt blottställas, och det bör ju ligga i vårt intresse att uppmuntra familjs bildande och att bevara och försvara familjs bildande och icke ställa deras i svett och möda samarbetade hem alldeles värlöst. Annars hava vi reserveranter icke från början ställt oss avvissande mot den uppdelning, utskottet har gjort i fråga om det utmättningsfria beloppet. Vi hava ansett rätt och billigt, att det utmättningsfria beloppet sättes lägre för underhållsbidrag, utskylder och sådant än för vanliga civila fordringar. Och vi voro villiga till

sist att gå så långt ner som till 250 kronor för underhållsbidrag och utskylder, men det var alldeles omöjligt att komma till någon enighet inom utskottet på den vägen. Då hade vi ingen annan väg öppen för oss än att gå på Kungl. Maj:ts proposition, till vilken vi i reservationen yrkat bifall.

I förbigående kan jag också nämna att, såsom anförts i Kungl. Maj:ts proposition, i Norge det utmättningsfria beloppet omfattar, bland annat, dels nödiga lösören utan begränsning i värdet, dels visst i lagen närmare angivet antal hemdjur, dels ock dragare, redskap, materialier, böcker och vad gäldenären eljest behöver för sin näring till värde av 600 kronor.

Vad har nu utskottet anført för skäl mot vår och för sin ståndpunkt? Jo, först säger utskottet det, att »borgenärs rätt att erhålla utmätning i gäldenärs tillgångar skulle komma att än ytterligare begränsas i en omfattning, som icke synes utskottet tillrådligt». Vi vilja ju icke förneka borgenär denna rätt, men vi vilja göra gällande, att i de flesta fall gäldenärs ställning kan vara mycket mera ömmande och att därför det som skall tagas ut från honom bör tagas ut på sådant sätt, att det i minsta möjliga mån skadar hans ekonomiska ställning.

Vidare har utskottet anført, att det icke torde vara lämpligt att för mycket inskränka möjligheten att erhålla behöflig kredit. Ja, det skälet har för oss, kan jag säga, icke så stor beviskraft, ty jag tror, allt det är en rätt allmän känsla hos stora lager av vårt folk inom olika klasser, att det vore en välsignelse, om det alltför mycket utsträckt kreditväsendet i möjligaste grad inskränktes, så att åtminstone all onödig kredit kunde förhindras.

Utskottet har i sin motivering anført, att det vore önskligt, att det utmättningsfria beloppet kunde få växlande valör, om jag så får säga, så att för en familj med många medlemmar skulle kunna bestämmas större utmättningsfritt belopp än för en annan. Den tanken hava vi icke på något håll inom utskottet motsatt oss, och det står därför i motiveringen kvar utan någon reservation. Nu menar utskottet att, om man icke sätter det utmättningsfria avdraget så lågt som till 150 kronor, har man ingen grund att bygga den vidare skalan på, utan om man sätter begynnelseffran alltför högt, skulle en sådan gradering göras omöjlig. Det var just för att tillmötesgå det kravet, som vi voro villiga att gå ned först till 300 kronor och sedan till 250 kronor för att kunna bereda möjlighet för en sådan lagstiftnings genomförande. Men som sagt, det var omöjligt att komma till någon enighet på den vägen i utskottet. Det hade varit kärt, om vi kunnat få en sådan lösning, men det har icke varit möjligt.

Andra kammaren har nu redan antagit Kungl. Maj:ts proposition, och jag ber därför att få yrka bifall till densamma, så mycket mer som vi därigenom skulle slippa en ledsam historia, den nämligen att stanna kvar och sammanjämka och kanske få göra detta inför en kammarer, vars bänkar vore alltför glest besatta.

Herr talman, jag ber på dessa grunder att få yrka bifall till den

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmättningsfria lösören m. m.

(Forts.)

*Om höjning
av värde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mättningsfria
lösören m. m.*

(Forts.)

vid utlåandet fogade, av herr Pettersson i Södertälje med flera av-
givna reservationen.

Herr Holmquist: Jag skall icke ingå på någon saklig debatt
i föreliggande fråga. Jag vill endast nämna, att min uppfattning
fullkomligt överensstämmer med Kungl. Maj:ts i ämnet avlåtna pro-
position.

Det jag här vill nämna något om är en fråga, som med den
föreliggande äger ett mycket nära praktiskt sammanhang, och det är
den frågan, huruvida utmättningsmännen skola kunna utan särskilt
biträde åtaga sig och utföra den ökade tunga, som åtminstone be-
träffande många av dessa kommer att åläggas dem genom den nya la-
gen. Det är ju så, att detta införseliförfarande kommer att väsent-
ligen fullgöras av utmättningsmännen. De komma att mottaga ansök-
ningar, de komma att vidtaga alla övriga åtgärder, som föranledas av
det föreliggande förslaget. Nu finnes från min sida icke någon möj-
lighet att komma med några statistiska data som kunna direkt utgöra
bevis för att utmättningsmännen skulle bliva i många fall alldeles över
hövan betungade. Men går man till utskottets motivering, så framgår
därav att, då det gäller en viss plikt att meddela sig med personer
i anledning av detta ifrågasatta institut — en plikt som icke enligt
förslaget skulle åligga utmättningsmännen, men som dock kan an-
dragas, enär den anger de avsedda personernas antal på vissa orter
—, så befinnes det, att t. ex. i Stockholm sådana meddelanden
skulle avse icke mindre än 100,000 personer och i Göteborg 50,000
personer. I Dalarna finnas högst betydande industricentra, och det är
naturligt att, om de av mig angivna siffrorna ingalunda där komma
att uppnås, blir det i alla fall en så betydande arbetsuppgift för ut-
mättningsmännen, att det synes mig naturligt och påfallande, att de
icke kunna utan särskilt biträde fullgöra detta.

Jag vill endast till Jagens protokoll göra detta uttalande med
en vördsam anhållan, att regeringen behagade därvid fästa det av-
seende, som den vid närmare granskning kan finna det förtjäna.

Herr Borell: Herr vice talman, mina herrar! Det är väl all-
deles otvivelaktigt, att ett införselinstitut i löner, livräntor och pen-
sioner för utskyller och andra därmed jämförliga allmänna avgifter
kommer att fördelaktigt inverka på indrivandet av utskyllerna, men
jag tror dock, att man på vissa håll gjort sig en mågot överdriven
föreställning om verkningarna av detta institut. Införselinstitutet
kommer huvudsakligen att vara tillämpat beträffande sådana per-
soner, som hava en mera stadigvarande anställning. För dem kom-
mer det givetvis att öppna en synnerligen praktisk och bekväm väg
att be'ala utskyllerna i smärre poster och således förminska de svår-
igheter, som nu föreligga att på en gång komma ut med hela det
förfallna beloppet, och alldeles tydligt är, att indrivningens resultat
därav kommer att gynnsamt påverkas. Men det är icke bland dem,
som hava mera stadigvarande anställning, som man påträffar de stora
skarorna av försumliga skattebetalare, utan dessa återfinnas bland

sådana personer, som uppehålla sig med helt tillfälligt arbete, och bland dem som åtminst one endast kortare tider äro sysselsatta hos samma arbetsgivare. Beträffande dessa kan givetvis av helt naturliga praktiska skäl införselinstitutet icke få någon vidsträcktare tillämpning utan blir framgent såsom hittills utmättningsförfarandet enda tvångsmedel, som finnes att taga till. Om man således verkligen vill råda bot för de nuvarande missförhållandena med avseende på indrivningen av utskylder, så räcker det enligt min mening icke med införandet av införselinstitut. Man måste också samtidigt se till, att man får bättre åtgärder än nu gent emot sådana personer, beträffande vilka införselinstitutet ej kan tillämpas. Detta kan, så vitt jag förstår, icke ske annat än genom en fullständig reformering av upp-bördsväsendet. Den frågan föreligger emellertid icke nu. Men är det så, att införselinstitutet icke täcker det behov som förefinnes med avseende å förbättrad indrivning av utskylder, måste man ställa sig tveksam inför Kungl. Maj:ts förslag om ändringar i 65 § utsökningslagen, ty genom dessa ändringar komma otvivelaktigt de redan nu stora svårigheterna ifråga om uttagande av utskylderna av sådana personer, mot vilka man icke kan använda införselinstitutet, att i hög grad ökas. Man torde kunna säga, att efter genomförandet av de nu föreslagna ändringarna skulle det bliva så gott som omöjligt att hos personer utan mera stadigvarande anställning uttaga förfallna utskylder. Utskottet har under sitt arbete varit i tillfälle att inhämta muntliga upplysningar av tredje stadsfogden i Stockholm, som har till uppgift att ombesörja indrivningen av utskylder, och enligt hans uttalande mening skulle en höjning av värdegränsen beträffande utskylder och andra därmed jämförliga avgifter från 150 kronor till 500 kronor i hög grad öka de svårigheter, som redan nu förefinnas, ifråga om indrivning hos personer utan fast anställning. Vid sådana förhållanden har utskottsmajoriteten icke ansett sig kunna tillstyrka den nu ifrågasatta förhöjning av värdegränsen för utmättningsfria egendom.

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmättningsfria lösören m. m.

(Forts.)

Herr Klefbeck har sagt att, om man icke vidtoge sådan ändring, skulle man inskränka verkan av införselinstitutet. Det skulle då nämligen efter hans mening föreligga en viss frestelse för utmättningsmannen att tillgripa utmätning i stället för att använda införselinstitutet. Den invändningen faller på vad jag sagt, därom är två fullkomligt skilda kategorier av försumliga, vilka träffas av dessa båda särskilda sätt för indrivning av utskylder.

Det bör påpekas, att riksdagen vid föregående behandling av frågan angående ändring av 65 § utsökningslagen enhälligt ställt sig på den ståndpunkten, att en sådan ändring icke borde inverka ifråga om utskylder. En ändring av värdegränsen är så mycket vanskeligare, som man därigenom träffar icke blott utskylder utan jämväl skadeståndsfordringar och underhållsfordringar, d. v. s. fordringar av sådan art, att beträffande dem den berättigades intresse framstår såsom i högsta grad behjärtansvärt gent emot den förpliktades. Jag tror icke, att man behöver frukta för att obillig hårdhet skall förekomma. De personer man vill träffa äro i ytterligt många fall sådana, som icke hava

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmättningsfria lösören m. m.

några försörjningsbidrag och som mycket väl äro i stånd att betala sina utskylder, men av slarv eller av gammal vana underlåta att göra det. Det torde också vara allmänt känt, att utmättningsmännen i stor utsträckning taga hänsyn till de ömmande omständigheter, som i särskilda fall kunna föreligga.

(Forts.)

I ett flertal utländska lagstiftningar har gjorts bestämd skillnad mellan utmätning för skatter och därmed jämförliga avgifter och utmätning för civila fordringar. Sälunda intages den ställningen exempelvis i 1915 års norska exekutionslag.

Vad beträffar höjningen av värdegränsen ifråga om andra fordringar än skatter och utskylder, har utskottsmajoriteten stannat vid att föreslå höjning till 300 kronor, under det att Kungl. Maj:t har föreslagit 500 kronor. Då den nu ifrågasatta lagstiftningen icke är avsedd att verka allenast under nu rådande exceptionella förhållanden, utan är avsedd för framtiden, och då en höjning från 150 kronor till 300 kronor väl får anses motsvara den värdestegring, som kan antagas bli kvarstående, har utskottet ansett, att en ökning av beloppet till 300 kronor kan anses lämpligt avvägd. Såsom ytterligare skäl för höjning av värdegränsen har anförts, att man åsyftar att därigenom motverka den skadliga konsumtionskrediten, och detta skäl har givetvis sitt berättigande. Man bör dock enligt utskottets mening icke gå så långt, att man lägger alltför stort hinder i vägen för en sådan konsumtionskredit, som i varje fall är för många medborgare oundgängligen nödvändig.

På de skäl jag nu anført tillåter jag mig yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr von Essen: Då jag antecknat mig såsom reservant mot utskottets betänkande i en viss punkt, skall jag be att med några ord få motivera den ståndpunkt jag intager.

Kungl. Maj:ts proposition härleder sig, såsom förut blivit sagt, från en riksdagsskrivelse av år 1917, däri begärdes ändring av 67 § utsökningsslagen, i syfte att avlöning för allmän eller enskild tjänst eller pension skulle bli till viss del skyddad för utmätning. Såsom svar på denna framställning har Kungl. Maj:ts regering framlagt förslag till nya bestämmelser i 67 §, men även om förändrad lydelse av 65 §. Departementschefen motiverar dessa ändringar på sådant sätt, att penningvärdets stora fall hade gjort, att man icke kunde kvarstå på förutvarande ståndpunkt i fråga om det skydd, som skulle beredas gäldenären, utan vore man av den anledningen tvungen att höja värdegränsen. Men det föreläge även ett visst logiskt samband mellan ändringen i 67 § och i 65 §, i det att, jämsides med ändringen av 67 §, genomförandet av det s. k. införselinstitutet skulle föranleda, att man med större eftertryck komme att anlita utmätning mot sådana individer, som icke kunde nås på införselvägen. Ja, utskottet har ju i princip godkänt Kungl. Maj:ts förslag och erkänt behovet av en förändring, men det har ansetts, att man icke borde gå så långt som Kungl. Maj:ts förslag, utan stanna vid ett utmättningsfritt värde av

300 kronor. Ser man på de skäl Kungl. Maj:t förebragt, som av chefen för justitiedepartementet i statsrådsprotokollet åberopats, har man kanske icke så mycket att invända emot utskottets ståndpunkt, men man kan även lägga in något annat och mera däri, och jag måste erkänna, att jag gjort det. Jag har nämligen ansett, att Kungl. Maj:ts förslag angående 500 kronor såsom utmätningsskatt avdrag har varit med rättvisa och billighet förenligt, och har ansett detta såsom ett mål, som icke borde släppas. Jag har sett denna Kungl. Maj:ts framställning ur synpunkten, att den utgör ett led i strävandet att för den fattigare befolkningen, för den oberättade och besittningslösa befolkningen i vår land underlätta att skaffa sig ett tarvligt och enkelt bo, ett eget hem, såsom medel att föra en människovärdig tillvaro, och ur denna synpunkt har jag funnit, att Kungl. Maj:ts förslag om 500 kronor måste vara ett minimum. Däremot har jag, liksom utskottets majoritet, ansett, att man borde göra skillnad mellan olika slag av fordringar, att man i fråga om skatter och utskylder borde intaga en annan ståndpunkt än till vissa tillfälliga slag av fordringar. Vad särskilt skatterna beträffar, är det egentligen två omständigheter som föranlett mig att motionera i denna sak, med yrkande att stå kvar på förutvarande ståndpunkt angående 150 kronors utmätningsskatt avdrag. Det är dels den återverkan, som en ändring av 67 § komme att ha på 65 §. Om man nämligen ser på 67 §, har förslaget icke allenasträck utmätningsskatten för lön, utan man har även företagit en omredigering av paragrafen. Det talas icke blott om avlöning för allmän och enskild tjänst utan även om »annan arbetsanställning». Justitieministern har motiverat detta och kallar det »en mindre jämkning av uttryckssättet» som han anser vara önskvärd. »Det använda uttrycket allmän eller enskild tjänst torde» säger han, »utgöra en väl snäv beteckning på de arbetsförhållanden, som lagrummet bör omfatta. Särskilt är benämningen tjänst ej fullt lämplig för t. ex. en arbetares anställning i industrien». Det är ju sant, att för att här kunna få med industriarbetarna är en förändring av formuleringen nödvändig, men enligt min mening för den åtskilligt längre, än vad Kungl. Maj:t torde hava åsyftat. Mot dessa förändringar i 67 § svarar, vad utskylder beträffar, den ändring som föreslås i införsellagen. Med dessa ändringar har man avsett att bereda frihet för löntagare och fast anställda arbetares löneförmåner, så att man icke skulle taga så mycket, att man berövade dem ett existensminimum. Detta är ju fullkomligt riktigt. Det kan icke vara i samhällets intresse att framgå med sådan hårdhet, att genom skatternas utsökande någon berövas vad han behöver för att fylla sitt nödvändigaste tarv. Men genom den av mig berörda omformuleringen av införsellagen och införandet av uttrycket »annan arbetsanställning» har man träffat icke blott fast anställda arbetare utan även lösa arbetare, ackordstagare och sådana, som endast en kortare tid hava anställning än hos en, än hos en annan arbetsgivare. Ser man till den utländska lagstiftning, som här åberopats, är det skydd, som där förebragts, begränsat till egentliga löntagare, men icke avsett för dem som arbeta mot dagavlöning eller veckopenning, och detta motiveras därmed, att

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmätningsskatt lösören m. m.

(Forts.)

*Om höjning
av värde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mättningsfria
lösören m. m.*

(Forts.)

lösa arbetare, som endast en kortare tid arbeta på vart ställe, skulle icke försättas i samma prekära läge, som den, vilken uppbär lön t. ex. en gång i månaden, om man nämligen vid utmätningen verkställde denna så, att man toge hela lönen. Också är det ett rätt vanligt förhållande, att en sådan lös arbetare då han börjar sin arbetsanställning, icke ens har till föda för morgondagen, men brukar få ut förskott på sin avlöning; och dessa lösa arbetare torde icke bliva på något sätt blottställda, om man tager ut hela det belopp, som de på sådant sätt kunna ha intjänat. Å andra sidan försvåras högst väsentligt möjligheten att hos dem utfå någon som helst skatt, om de icke godvilligt betala.

Det är på denna grund, och när man ser hela denna fråga mot bakgrunden av utskyldsstreetkets slopande, som jag anser det hava sina betänkligheter att låta samma utmättningsfrihet gälla för utskylder som beträffande vanliga civila fordringar. Det har från reservanternas sida, icke här i kammaren av herr Klefbeck men i utskottet framhållits, att en sådan ståndpunkt, att man skilde på dessa olika slag av fordringar och bestämde ett växlande minimum, skulle i praktiken föranleda vissa besvärligheter. Det skulle möta svårigheter för utmättningsmännen att avgöra, vilket minimum skulle tillämpas, i händelse utmätning verkställdes samtidigt för utskylder och för fordringar på grund av avtal. Ja, först och främst tror jag är det rätt ovanligt att utmätning verkställdes samtidigt för dessa olika slag av fordringar. När en utmättningsman går ut med restlängden, tror jag han icke brukar ha något annat. Men om det skulle förekomma, kan jag icke se annat, än att utskottet har fullkomligt rätt, då utskottet säger, att denna sak löses tämligen enkelt och naturligt, och att i sådan konkurrrens mellan utskylder och privata fordringar, de förra ha en väl grundad företrädesrätt i jämförelse med de senare.

Det är på dessa grunder herr talman, som jag skall be få yrka bifall till den av mig vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Klefbeck: Den ärade talaren för utskottsmajoriteten utgick från en sak, som givet väckte anklang hos oss alla, nämligen önskemålet om att alla medborgare, som ha skyldighet att betala skatt, också verkligen göra det. Och han menade, att det önskemålet endast skulle kunna vinnas genom att följa utskottets förslag. Jag ber då få påpeka, att vi i utskottet från alla sidor voro fullkomligt ense om det berättigade i önskemålet att förfallna utskylder verkligen betalas, och från rent arbetarhåll uttalades ganska stor förbittring mot sådana arbetskamrater, som försummade att betala sina skatter. Man förbrådde dem, att de låte sina kamrater först betala sina egna skatter och sedan dessa andras. Vi äro således ense om det önskemålet, men vägarna skilja sig sedan i fråga om, huru det skall förverkligas. Då ha vi reservanter haft den uppfattningen, att dessa önskemål helst böra förverkligas å ena sidan på ett så effektivt sätt som möjligt, och å andra sidan på ett sätt, som så litet som möjligt skadar den enskilda ekonomi. Det framfördes också från vårt håll ett förslag, som kanske

kommer tillbaka, huru man på ett enkelt och effektivt sätt skulle komma åt alla dessa försumliga skattbetalare.

Herr Borell gjorde även gällande, att vissa delar av min argumentering fölle på den grund, att införselinstitutet och utmätningsinstitutet skulle beröra alldeles olika grupper av försumliga skattbetalare. Det var arbetare med ordentlig och fast anställning, som man lättast skulle komma åt genom införsel i lönen, och detta är en sak som är solklar. Men enligt min och många erfarenhet är det också just arbetare med ordentlig och fast anställning, som man egentligen kan komma åt med utmätningsinstitutet. Långt ifrån sålunda, att skillnad på detta område skulle förefinnas, är det vår erfarenhet, att det är just desamme, som säkrast träffas både genom införsel- och utmätningsinstitutet, och det gäller då för oss att avväga, vilkendera vägen man bör föredraga. Jag tillåter mig då uttala såsom ett bestämt önskemål, att man i så stor utsträckning som möjligt bör anlita införselinstitutet och bespara familjerna det för dem ruinerande begagnandet av utmätningsinstitutet.

Den andra gruppen, de lösa arbetare, som gå från den ena arbetsgivaren till den andra och ingen fast anställning ha, tror jag icke man kommer åt med införselinstitutet och ännu mindre kommer man åt dem med utmätningsinstitutet, ty i de flesta fall hava de icke familj, bo inne på ett ställe ena dagen och på ett annat ställe en annan dag och äga ofta ingenting annat än sina gångkläder. Om man sätter det utmätningsfria beloppet så lågt som utskottet föreslår, ställes utmätningsmannen inför den situationen, att han, som har besvärligt att få ut det han skall ha på införselvägen, lättare kan taga ut det genom utmätning, och det är denna senare väg som jag så många gånger prövat kammarens tålmod med att säga, att det är den väg, som ödelägger familjernas hela ekonomi och för vilken vi därför böra, såvitt möjligt, skona vederbörande. Må vara att de försumliga skola betala sina skatter, men de värden, man får in genom utmätning av skatterna, äro dock, vågar jag säga, små i jämförelse med de värden, som spolieras, när ett helt hem förstöres.

Nu säger herr Borell, att utmätningsmannen alltid tager hänsyn till ömmande omständigheter; och jag kan vitsorda, att han i många fall verkligen gör det. Men jag kan icke inse, att det är bra att skriva en lag så, att den, så att säga, inbjuder en utmätningsman att icke så värst noga följa densamma, och jag hemställer, om det icke vore bättre att i själva lagen giva uttryck åt grundsatsen, att man bör, så långt möjligt är, skona vederbörandes bohag och hem och först sedan söka komma åt den skatt, som han i likhet med andra medborgare är pliktig att betala.

Jag ber sålunda, herr talman, att fortfarande få yrka bifall till den av herr Pettersson i Södertälje med flera avgivna reservationen.

Herr Wik: Jag anhåller att med några ord få motivera min reservation.

*Om höjning
av värde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mätningsfria
lösören m. m.*
(Forts.)

Om höjning
av värde-
gränsen för
gäldenärs ut-
mätningens fria
lösören m. m.

(Forts.)

Liksom utskottsmajoriteten har jag hållit före, att det bör göras en bestämd skillnad mellan utmätning för utskylder och utmätning för vanliga civila fordringar. Jag anser dock, att den motivering, som ligger till grund för höjning av det utmätningens fria avdraget för de senare fordringarna bör äga vitsord även i fråga om de förra. Det belopp, som nu är fritaget vid utmätning av skatter och andra fordringar, är fastställt så pass långt tillbaka i tiden som år 1905. Skulle man, vid en omredigering av paragrafen bibehålla summan 150 kr. komme det i själva verket att innebära en skärpning av bestämmelserna av år 1905. Med det belopp av 250 kronor, som jag föreslagit, har jag avsett att lämna det gamla beloppet efter penningvärdets fall utan att dock gå längre än vad som kan anses motsvara förhållanden, som torde bli stadigvarande. Det är på denna grund jag framställt mitt särskilda yrkande, och jag ber att få yrka bifall till detsamma.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr vice talmannen, att rörande nu ifrågavarande paragraf yrkats: 1:o) att utskottets förslag till ändrad lydelse av paragrafen skulle godkännas; 2:o), av herr *Klefbeck*, att kammaren skulle godkänna Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del; 3:o), av herr *von Essen*, att beträffande paragrafens första punkt det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom därom anförda reservationen, men att paragrafen i övrigt skulle erhålla den ändrade lydelse utskottet föreslagit; samt 4:o), av herr *Wijk*, att utskottets förslag skulle godkännas med den av honom reservationsvis förordade ändring.

Därefter gjorde herr vice talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på godkännande av utskottets förslag till ändrad lydelse av paragrafen vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Lagerkvist* begärde votering, i anledning varav herr vice talmannen upptog vart och ett av de återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren behagade antaga detsamma till kontraposition i den förestående voteringen; och förklarade herr vice talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga godkännande av Kungl. Maj:ts förslag till paragrafens lydelse.

Jämväl om kontrapositionens innehåll äskades emellertid votering. Med anledning härav och sedan till kontraposition vid den sålunda begärda omröstningen antagits bifall till herr *Wijks* yrkande, uppsattes gjusterades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen om nu föreliggande i andra särskilda utskottets utlåtande nr 7 behandlade för-

slag till ändrad lydelse av 65 § utsökningslagen, antager godkännande av Kungl. Maj:ts förslag i denna del, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av utskottets förslag med den av herr Wijk förordade ändring.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej — 23.

Därefter uppsattes, justerades och anslogs för huvudvoteringen en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner andra särskilda utskottets i utlåtande nr 7 framställda förslag till ändrad lydelse av 65 § utsökningslagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes Kungl. Maj:ts förslag till paragrafens lydelse.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 30.

Övriga delar av utskottets under behandling varande lagförslag.

Godkändes.

Utskottets förslag till lag om tillägg till lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta samt till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § strafflagen.

Godkändes.

Om höjning av värdegränsen för gäldenärs utmättningsfria lösören m. m.
(Forts.)

Om höjning
av värde-
gränsen för
konkurs-
gäldenärs
behållna lös-
ören.

Utskottets förslag till lag om ändrad lydelse av 30 § konkurslagen.

Detta förslag lydde:

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

Härigenom förordnas, att 30 § konkurslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

Gäldenär skall, där han sig ej annorledes försörja kan, av konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn under två månader från den dag, offentlig stämning given är. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män överlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagt är. Gäldenären varde ock tilldelat vad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid rätten till förhör, eller annorstädes till avgivande av upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom rättens domsaga, än som tarvades, om han därinom, å ort där han sist vistades, sig uppehölle. I övrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock, till ett värde av högst femhundra kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören.

Kommer tvist upp i anledning av vad nu stadgat är; pröve rätten vad gäldenären består må med avseende såväl å hans behov och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och

(i utskottets förslag:)

Härigenom förordnas, att 30 § konkurslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

Gäldenär skall, där han sig ej annorledes försörja kan, av konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn under två månader från den dag, offentlig stämning given är. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män överlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagt är. Gäldenären varde ock tilldelat vad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid rätten till förhör, eller annorstädes till avgivande av upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom rättens domsaga, än som tarvades, om han därinom, å ort där han sist vistades, sig uppehölle. I övrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock, till ett värde av högst trehundra kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören.

Kommer tvist upp i anledning av vad nu stadgat är; pröve rätten vad gäldenären består må med avseende såväl å hans behov och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och

*(i Kungl. Maj:ts förslag:)**(i utskottets förslag:)*

*Om höjning
av värde-
gränsen för
konkurs-
gäldenärs
behållna lös-
ören.*

*(Forts.)*beredvillighet att gode männen
tillhandagå.beredvillighet att gode männen
tillhandagå.Denna lag skall träda i kraft
den 1 juli 1919.Denna lag skall träda i kraft
den 1 februari 1919.

Reservation vid förevarande del av utskottets förslag hade av-
givits av herrar *Pettersson* i Södertälje, *Wijk, von Essen, Lindqvist* i
Kosta, *Johansson* i Uppmälby, *Bogren* och *Carlsson* i Frosterud, vil-
ka beträffande 30 § första stycket yrkat bifall till den kungl. pro-
positionen.

Herr *von Essen*: I egenskap av reservant skall jag be att
få yrka bifall till min vid förslaget avgivna reservation.

Herr *Borell*: Herr talman, jag tillåter mig att yrka bifall
till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt
därunder framkomna yrkanden propositioner, först på godkännande av
utskottets nu föredragna lagförslag samt vidare på förslaget god-
kännande med den ändring, som förordats i den av herr *Pettersson* i
Södertälje m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklar-
ades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övervägan-
de ja besvarad.

Utskottets hemställan i momentet A.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

Momentet B.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs ånyo andra särskilda utskottets utlåtande, nr 11, i
anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 31 angående nedsätt-
ning av försäljningspriset för bränslekommissionens ved, dels ock två
i anledning därav väckta motioner.

*Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.*

Genom en den 15 november 1918 dagtecknad proposition, nr 31,
vilken hänvisats till riksdagens andra särskilda utskott, hade Kungl.
Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsråds-
protokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen
att medgiva, att bränslekommissionens vedlager finge försäljas till de
nedsatta pris, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga med hänsyn
till såväl de ändrade förhållandena å bränslemarknaden som önsk-

Ang. prised-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

vårdheten av ett lättande utav dyrtidens tryck, särskilt i fråga om de mindre bemedlade.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling förehaft två i anledning av propositionen inom andra kammaren väckta och till utskottet hänvisade motioner, nämligen

nr 48, av herr *Lithander*, samt

nr 52, av herrar *Hage*, *Werner* och *Lövgren* i Nyborg.

Herr *Lithander* hade i sin motion hemställt, att riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte medgiva rätt för vederbörande att efter prövning av behovet låta ifrågavarande nedsättning komma de svenska medborgare inom olika samhällsklasser till del, som i avsevärd grad drabbades av dyrtidens tryck.

I den av herrar *Hage* m. fl. väckta motionen hade yrkats, att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte besluta, dels att bränslekommissionens vedlager skulle utlämnas till viss utsträckning, som av Kungl. Maj:t bestämdes, till mindre bemedlade, antingen gratis eller i vissa fall mot fraktkostnadens belopp, dels att bränslekommissionens vedlager i övrigt finge försäljas till de nedsatta pris, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga med hänsyn till såväl de ändrade förhållandena å bränslemarknaden som önskvärdheten av ett lättande av dyrtidstrycket.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på anförda skäl hemställt,

1:o) att riksdagen måtte, med tillkännagivande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition ej kunnat i oförändrat skick av riksdagen godkännas, medgiva, att bränslekommissionens vedlager finge försäljas till pris, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga med hänsyn till en affärsmässig avveckling av bränslekommissionens verksamhet;

2:o) att herr *Lithanders* motion ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda samt

3:o) att herr *Hages* m. fl. motion ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *von Essen*: Herr vice talman! Jag nödgas ännu en gång begära ordet och taga kammarens tid i anspråk för att tillkännagiva, att det var't min avsikt att reservera mig mot utskottes motivering, om tid därför hade givits. Jag hade inom u'skottet yrkat, att i utlåtandet skulle på lämpligt sätt uttalas ett klander av det ansvarslösa sätt, varpå bränslekommissionen handskats med statens medel, men utskottet har ej velat låta denna tanke på något sätt framskymta. Det är tvärtom så, att när utskottet redogör för de orsaker, som skulle vara anledning till den stora förlust, som vi här ha att emotse det ej har velat framställa dessa orsaker uti sin klara belysning, utan skjutit fram vissa mindre omständighe'er, som icke på långt när kunna tillmätas så vittgående konsekvenser. Det påpekas

i utskottets utlåtande som orsak till de betydande förluster, som vi ha att vänta här, dels Kungl. Maj:ts förordningar om nedsatta priser för mindre bemedlade å de s. k. vedkortens, och dels talas det om, att även den starka stegringen av fraktkostnaderna skulle vara en av de väsentliga orsakerna till dessa nu uppkomna förluster. Det är enligt mitt sätt att se tingen att ställa dem upp och ned; när man talar om fraktkostnadernas ökning, skulle man snarare kunna säga, att denna varit en följd av bränslekommissionens egen politik än att dessa stegrade fraktkostnader skulle ha föranlett denna katastrof, som vi ha att vänta av bränslekommissionens förvaltning. Det är i sådant avseende för att något upphjälpa och bättra på utskottets motivering som jag tillåter mig, herr talman, hemställa att på femte sidan tredje stycket motiveringen måtte få en något förändrad lydelse. Jag vill tillkännagiva, att samma yrkande framställles i andra kammaren av herr Olofsson i Digernäs. Detta är ett stycke, som börjar med: »Detta omöjliggöres emellertid även av andra orsaker». Därefter skulle som en särskild punkt följa: »Framst bland dessa bör framhållas såväl de av statsrevisorerna och bränslekommissionens överrevisorer påtalade, höga rotvärdena, som åsatts ved efter uttagning även från mindre välbelägna skogar, som ock den bristande planmässigheten i kommissionens verksamhet, vilken tagit sig uttryck dels i för stora avverkningar å avsidens liggande trakter inom Norrland och Dalarna, dels i en vårdslös underlåtenhet att ombesörja klyvning eller barkning av en stor del utav veden, dels ock i onödigt höga arbetsomkostnader och slösaktigt tillmätta löner åt en för sitt uppdrag ofta ej tillräckligt kvalificerad personal, allt omständigheter, vilka såsom även riksbanksfullmäktige framhållit i sitt yttrande över förslaget till kapitalransonering, haft ett synnerligen menligt inflytande på hela vår penninghushållning» — och därefter lika med utskottets utlåtande, endast med inskjutande av ordet »även» på ett ställe, så att den nästföljande punkten skulle komma att lyda sålunda: »Sedan bränslekommissionen år 1917 fastställt de bränslepriser, som sedermera varit gällande, ha även de av kriget framkallade förhållandena medfört en stark stegring av fraktkostnaderna.»

Ja, herr talman, det skulle vara åtskilligt mera att säga i denna sak om det sätt, varpå utskottets utlåtande har blivit avfattat. Utskottets hemsällan är resultatet av flere dagars diskussion, därunder en mängd yrkanden framställts med avseende å motiveringen, men utan att något beslut inom utskottet blivit fattat om vilka av dessa yrkanden som skulle inflyta i motiveringen eller ej. Detta torde vara anledningen till att jag för min del — och jag tror många med mig inom utskottet — funnit sig besvikna över, att så litet av de synpunkter, de betänkligheter, som framkommit inom utskottet, är tillfinnandes i betänkandet. Särskilt gäller det ett uttalande på sid. 7 av utskottet. Där säges att »Utskottet förväntar även, att Kungl. Maj:st bereder riksdagen tillfälle att följa avvecklingens vidare förlopp.» Det torde vara tämligen meningslöst, om denna fråga skulle komma igen redan vid den lagtima riksdagen, då den nu vid denna sena timme blivit behandlad; och jag vill för min del säga, att innan Kungl.

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

Maj:et har låtit verkställa någon utredning, som mera klargör det riktiga orsakssammanhanget mellan kommissionens verksamhet och de förluster, som vi ha att förvänta, och närmare kan angiva, till vilka belopp dessa förluster gå, innan — säger jag — dessa omständigheter kunna klarläggas, tror jag, att det är föga glädje för riksdagen att åter få ärendet på sitt bord. Utskottet har framhållit, att det ej är någon möjlighet att nu yttra sig om de väntade förlusterna, och det är ju helt naturligt då det är fråga om så svindlande belopp. Men vad som utskottet kunde ha sagt och som ej är framhållet i betänkandet men som ändå kunde ha lämnat kammaren en något så när god föreställning om vad vi ha att vänta, det är, att bränslekommissionen ränteutgifter för närvarande belöpa sig till över en miljon kronor i månaden.

Herr talman, jag skall ej upptaga tiden längre. Jag anhåller endast, att det av mig nu framställda yrkandet om ändring av motiveringen måtte godkännas.

Herr W e l a n d e r: Ja, herr talman, mina herrar, jag förstår på grund av den framskridna tiden, att kammaren väntar på, att talmannen skall med klubbslag bekräfta utskottets utlåtande över den kungl. propositionen, som föreligger, men vi veta alla, att i och med det klubbslaget slå vi här i kammaren bort tiotals miljoner, och då kan det vara skäl att något litet yttra oss om frågan. Jag skall inskränka mig till två punkter. Nu säger utskottet, att det skall föreslås en affärsmässig realisering av bränslekommissionens vedförråd. Är det fråga om en verkligt affärsmässig avveckling inom ett bolag, som är i den situation som det här gäller — som vi veta är bränslekommissionen för länge sedan insolvent — då är tiden inne att fordringsägarna anmäla sig. Här finnes det en, som är så liten, men om vilken flertalet ledamöter i kammaren ej ha kännedom. Den synes ingenstades i Kungl. Maj:ts proposition, ingenstades i utskottets utlåtande, ingenstades heller i bränslekommissionens räkenskaper. Det förhåller sig nämligen så, att saken rör bränslekommissionens transaktioner med en statsinstitution och den ved man fått därifrån, och det rör också en nedsättning av vedvärdet. Jag anser mig därför ha skäl att något närmare gå in på den saken.

Den 9 juli 1917 stiftades Aktiebolaget Statsbränsle, som vi erinra oss, och den 24 juli utfärdades ett kungl. brev, vari det heter, att ved från de allmänna skogarna med undantag av sådan, som erfordrades för försäljning åt statsinstitutioner och befattningshavare vid skogstaten, ävensom all props och pappersved från nämnda skogar skulle ställas helt till bränslekommissionens förfogande; och det skedde med det tillägget, att det skulle ej vara de priser, som bränslekommissionen fastställt, utan de priser, som gällde före kristidens inträdande, således före 1914. Slutligen den 12 oktober kom ett nytt kungl. brev, vari statens skogsförvaltnings förfoganderätt över skogarna inskränktes, så att skogsförvaltningen ej skulle ha rätt att sälja ved till statsinstitutionerna. Således hade bränslekommissionen fått den förmånen att först köpa ved till ett biligare pris — och vi veta

ju, att det blev en mycket stor differens mellan detta pris och det, som de enskilda fingo betala. Det var således ett indirekt anslag, som gavs åt kommissionen, och det medförde naturligtvis en motsvarande förlust för kronan. Och så till på köpet blev staten förbjuden att sädja ved till sina egna verk, som således blevo tvungna att återköpa den ved, som de sålt till priset före 1914, till det pris, som gällde sedermera. Det är ju möjligt, att det skulle vara affärsmässigt, men jag kan ej inse, att statens skogsförvaltning kan vara nöjd därmed. Nu har jag hört mig för om vilka belopp det här gäller, men det finnes ingenstädes omtalat. Härordagen gjorde jag emellertid tillsammans med vederbörande byråchef i domänstyrelsen ett överslag, och det rör sig i alla fall om ett belopp på två miljoner kronor, som kommit bränslekommissionen här till gagn och fördel, och varmed den har i sin mån likviderat sina förvaltningskostnader utan att någon kompensation därför är given. Nu menar jag det, att skall nu bränslekommissionen avvecklas affärsmässigt, då är det ej mer än en rimlig fordran, att kommissionen ersätter statsverket den stora förlust, som det lidit eller, eftersom bolaget är insolvent, i förhållande till de tillgångar, som kunna finnas. Ja, ifråga om denna ersättning står det verkligen i det kungl. brevet att domänstyrelsen skall få upptaga i sina böcker ett tillgodohavande så och så stort, men det är bara en ren bokföringsåtgärd, och jag har icke sett, att bränslekommissionen har en motsvarande skuld till domänstyrelsen och ännu mindre att det är någon reell ersättning, de böra vara skyldiga att lämna. Jag skall ej vidare gå in härpå, men jag vill hemställa, att detta melanhavande med staten uppgöres på ett honett och affärsmässigt sätt och att den ersättning lämnas, som betingas av priserna innan bränslekommissionen kom till. Då fingo statens skogar sig ålagt att leverera ved på det billiga villkor, att de skulle kontant av dåvarande livsmedelsnämnd ersättas, och detsamma borde ju tillämpas nu.

*Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.*

(Forts.)

Men jag skall också yttra mig något litet om detta förslag i sin helhet och i det hänseendet göra en förfrågan till regeringen om varpå det beror, att så stora partier ved måste realiseras. Av den kungl. propositionen framgår det endast, att det är ett viktigt önskemål att lindra dyrtidens tryck genom att låta bränslepriset sjunka, varför det är nödvändigt att göra en realisering. Av bränslekommissionens senaste skrivelse kan man utläsa de verkliga motiven. Det heter där på sid. 13 i en bilaga till utskottets utlåtande, d. v. s. bränslekommissionen säger i en skrivelse den 1 november i år, således helt nyligen: »Med hänsyn till den betydande vedmängd, varöver landet förfogar — och därmed avses närmast enskilda skogar — samt den ökade benägenhet för enskild avverkning, som visat sig vara för handen, håller bränslekommissionen före, att det ur skilda synpunkter förefaller lämpligt att avveckla.» Jag vill sammanställa det yttrandet med ett yttrande, som förekommer i en kort tid därefter afgiven skrivelse — den är daterad den 7 december i år — där det heter ifråga om priserna, att »bränslekommissionen kommit till den uppfattning, att det icke är möjligt att upprätthålla de hittills tillämpade bestämmel-

Ang. prised-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

serna beträffande självkostnadspris, genomsnittsfrakt och tilläggsavgift, utan försäljningen bör ske till sådana priser, som med hänsyn till vedens beskaffenhet och prisläget å varje särskild ort kunna betingås, således en fullt affärsmissig avyttring av veden med huvudsyfte att kunna åstadkomma en snar försäljning.» Ja, ur dessa yttranden tror jag att man skall kunna utläsa, hur saken hänger ihop. Det är så, att kommissionen har en stor mängd ved, som den nu ej kan avyttra till de priser, som åsatts, och ställningen har blivit särskilt kritisk av två skäl. För det första hava de enskilde nu också börjat avverka ved, och för det andra ligger veden till stor del dels i Norrland och dels ook där på mycket avlägsna trakter, uppefter sjöar och flottleder och i skogarne avlägset från järnvägarna. Bränslekommissionen har nu slutligen funnit, att det ej i längden går att rida spärr mot de ekonomiska lagarne. Nu äro vi framme vid det resultat, som alla förutsett. På grund av de orimliga priserna gick det att hålla affären flytande till en tid, så länge statens järnvägar måste köpa ved av kommissionen och så länge staten var förbjuden att sälja ved till sina egna institutioner. Men nu är tiden kommen för att de ekonomiska lagarne måste göra sig gällande. Nu går det ej att hålla priserna så höga. Nu stå vi på den punkten, att när här talas om, att det är en nödtvungen åtgärd av bränslekommissionen, så säges det på samma sida, att vi skola lindra dyrtidens tryck.

Ja, efter vad jag sagt förstå herrarna, att enligt min mening är det endast den nakna nödvändigheten, som bränslekommissionen här kläder i dygdens vackra skepnad, men jag vill även fästa uppmärksamheten på den frågan: hur ha vi kommit därhän, att vi ha så stora vedförråd liggande? Av den tabell, som här finnes intagen, framgår det, att vedtillgången över hela landet överskjuter behovet med fyra miljoner, men svårigheten ligger däri, att dessa överskjutande tillgångar befinna sig långt uppe i Norrland på svårtillgängliga orter, vadan underskottet på vissa håll som t. ex. Stockholm, Göteborg, Malmö och städerna vid västkusten, ej kan kompenseras av överskottet i Norrland, utan detta måste kanske helt och hållet realiseras, oavsett bristen i södra Sverige. Det är alltså som det säges, att vi ha alltför stora massor huggen ved i Norrland. Redan på vårsidan vid lagtima riksdagen förekom en interpellation med syfte att bränslekommissionen ännu ej skulle avveckla sin verksamhet på grund av arbetsförhållandena. Jag varnade redan då och framhöll, att däri låg en stor fara, och nu har jag fått bekräftelse och på ett fruktansvärt sätt. Det har således bedrivits vedhuggning i Norrland i en onödigt stor omfattning ej endast så, att det huggits mer än vad kommissionen behövt, utan även så, att det har huggits på olämpliga avsides belägna trakter i Västerbottens och Västernorrlands län. Det är här felet sitter, och därför är det som dessa stora realisationer med ned-satta priser ha framtvungits, under det att i södra Sverige det snarare råder brist. Nu menar jag, att här är ingen annan råd än att bifalla förslaget, men jag vill hemställa till regeringen, om den ej borde anse angeläget att göra en utredning om vem som bär ansvaret för att huggningen skett så planlöst. Man borde ha vetat, att den ved, som huggits

därupe, ej så lätt kunde fraktas ned till de södra delarna av landet. Det är att märka, att huvudsakliga fraktförhöjningen 1917 skedde efter den 1 aug. och då var bränslekommissionen i färd att omlägga dessa huggningar. Då menar jag, att ett stort missgrepp gjordes. Vid förra riksdagen talade jag med en tjänsteman i bränslekommissionen om den saken, ty det var redan då uppenbart, att det var något på tok. Jag frågade honom: »varför ha vi så orimligt med ved i Västerbotten och Västernorrland, som vi ej kunna använda på annat håll?» Därpå svarade han, att det berodde på, att rapporterna kommo så sent att det var för sent att ändra något. Så frågade jag tjänstemännen i länen i Norrland men de svarade, att »den invändningen kunna vi icke godkänna ty vi lämna rapporter var fjortonde dag». Ja, redan då bör det hava varit klart, att ett stort missgrepp gjordes.

*Ang. prisnedsättning
å bränslekommissionens
ved.*

(Forts.)

Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang framhålla en sak, som icke är obekant för Kungl. Maj:t, som fattat beslutet därom. Jag vill nämna den därför, att det kan ha sin betydelse. I kungl. brev den 14 juni 1917 till bränslekommissionen bestämdes om lönerna för de olika tjänstemännen hos bränslekommissionen, bland andra även för de s. k. länscheferna. Där heter det, att länschefens lön skall vara dels ett fast arvode efter 6,000 kronor om året och dels ett tilläggsarvode, motsvarande tjänstgöringspenningar »i visst förhållande till den bränslekvantitet, som inom länschefens verksamhetsområde blir genom eder försorg tillredd å de enskilda skogarna». Det är ju klart, att länscheferna härigenom kommo i en mycket delikat ställning, och det borde hava varit för bränslekommissionen alldeles särskilt angeläget, att se till, att icke något företogs, som kunde missbrukas, vilket man kunde tänka sig vid ett sådant plundrings- eller tantiemsystem. Jag anför icke detta för att säga, att det förekommit, att någon länschef låtit hugga mer än vad som bort ske, utan därför, att då bränslekommissionen har funktionärer med sådana arvoden, man har den fordran, att särskilt i Norrland bränslekommissionen bort nedlägga särskild omsorg på att noga följa och planlägga avverkningarna. Efter dessa meddelanden är det uppenbart, att jag för min del ansluter mig till utskottets förslag, att bränslekommissionens verksamhet skall avvecklas affärsmässigt.

Vad beträffar den synpunkten, att också dyrtidens tryck skall tillgodoses, kan jag ändock icke underlåta att uttala, att det är något överraskande, att regeringen föreslagit en nedsättning i priset å veden till förmån för en allmänhet med intill 5,000, eventuellt 7,000 kronors inkomst, utan att någon som helst utredning föreligger, vartåt detta pekar, om det blir trettiofem miljoners eller sjuttiofem miljoners förlust för staten. När frågan var före om krigstidstillägg för statens tjänstemän, så förelåg alltid i propositionen och i utskottets utlåtande uppgift om, hur mycket det kostade. Och regeringen försäkrade alltid, att den önskade giva mera, men av statsfinansiella skäl var det tyvärr omöjligt. Men nu föreligger utan någon som helst utredning ett förslag om nedsättning av vedpriset till belopp, som kanske överstiga vad vi beviljat i krigstidstillägg och utan att någon i vårt

Ang. prised-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

land gjort framställning om denna förmån, som skulle tillkomma icke endast statens tjänstemän utan vem som helst.

Så är det en sak till! Kanske icke i det här fallet, men i andra många tänka: »Ja, så går det, när staten och dess tjänstemän skola driva affärer.» Jag har länge tänkt att vid tillfälle säga, att detta är nog en missuppfattning. Det är nämligen så ordnat, det veta vi ju alla, att inom bränslekommissionen har avgörandet icke blott i stora saker, utan i rätt detaljerade frågor legat i händerna på bränslekommissionen själv, på ledningen. Jag vill nu erinra, att det är tre personer, som varit chefer för bränslekommissionen, men ingen av dem har varit en statens tjänsteman, utan de ha tagits från den enskilda förvaltningen. Således skulle man kunna säga, »här ser man, hur det går, när i den enskilda förvaltningen tränade män få handhava och styra statens förvaltning». Men det finns icke något bevis för att det skulle gå på liknande sätt, om statens tjänstemän finge ett motsvarande uppdrag.

Herr D a h l: Herr vice talman, mina herrar! Vid justeringen av utskottsutlåtandet hade jag icke tillfälle att vara närvarande. Enligt min mening har i detta utlåtande kommit att bortfalla en ganska väsentlig punkt, om vilken vid den slutliga sakkbehandlingen några skiljaktliga meningar faktiskt icke rådde inom utskottet. Man var nämligen överens därom att uti utskottsutlåtandet borde kraftigt och bestämt understrykas önskemålet, att den här i utlåtandet omförmälda förordningen av den 13 juli 1917, varigenom regleringen utav bränslemarknaden har skett eller bränslekommissionen i varje fall bemyndigades att verkställa en sådan reglering, skulle i visst avseende träda ur tillämpning, nämligen såvitt anginge industriens och kommunikationsanstalternas, allmänna verks och inrättingars förpliktelse att tillgodose sina bränslebehov genom bränslekommissionen eller efter dess anvisning. Man ansåg, att det numera icke kunde vara överensstämmande med sunda ekonomiska principer att, på sätt som denna förordning gör, binda denna förbrukning av ved genom bränslekommissionens bestämmande. En antydning om denna utskottets ståndpunkt har visserligen lämnats genom det uttalande, som förekommer på sid. 4, såvitt industrien beträffar. Man har där påpekat, att avsikten med kompensationsavgiften för ved till industrien, som av den anskaffades, endast delvis kunnat förverkligas — en utväg för övrigt, vars laglighet och lämplighet på goda grunder kunde ifrågasättas — men ett formligt uttalande av önskemålet, att denna förordning skulle för framtiden träda ur tillämpning har icke skett. Jag har icke velat uraktlåta att vid detta tillfälle bringa till finansministerns kännedom den mycket bestämda uppfattning, som i denna punkt gjort sig gällande inom utskottet; och jag ber att få kvalificera detta uttalande med att rikta till finansministerns en direkt vädjan, att han måtte benäget taga i övervägande att förverkliga denna inom utskottet så enhälliga önskan.

Jag ber, medan jag har ordet, att få vidare meddela, att efter vad jag nu har inhämtat, har man i andra kammaren stannat vid att

stryka ett visst stycke av motiveringen, och då förefaller det mig lämpligt, att första kammaren fattar enahanda beslut, därest i övrigt ingen skiljaktighet beträffande utskottets hemställan förefinnes. Det är i sista stycket på sid. 6, sjätte raden nerifrån, från och med orden »för att möjligen» till och med ordet »hänsyn». Det är fyra rader, som skulle utgå, och i samband därmed ordet »alltså» på andra raden utbyttas mot ordet »dock». Jag tillåter mig, herr vice talman, hemställa, att jämväl denna kammare måtte besluta att antaga motiveringen med de ändringar, jag nämnt.

*Ang. prisned-
sättning
å
bränslekom-
missionens
ved.*

(Forts.)

Herr statsrådet Thorsson: Herr vice talmann, mina herrar! Hittills har ju den principen varit tillämpad inom bränslekommissionen, att i vissa fall då industrien skaffade sig ved vid sidan av bränslekommissionens reglering har industrien ålagts att betala en viss avgift till bränslekommissionen, denna avgift har bränslekommissionen använt till prissförbilligande av hushållsveden. Det är klart att för varje dag, som vi närma oss den ifrågasatta realisationen av vedlagren, försvinner den av bränslekommissionen begärda och av industrien erlagda avgiften. Utav den proposition som avhandlar bränslekommissionens tillkomst, framgick det ju oförtydligt, att dess uppgift icke enbart skulle vara att anskaffa hushållsved, utan att den framför allt skulle anskaffa ved även för industriens och kommunikationernas behov. Särskilt uppgiften, att täcka kommunikationernas behov, förmodar jag har varit en av anledningarna till, att vedavverkningen i Norrland fått sådana dimensioner som den fått. Emellertid skall jag låta mig angeläget vara att få uppgift om vad som varit anledningen till, att vedavverkningen blivit oproportionerligt stor uppe i Norrland. En av dessa anledningar är ju dock bekant för denna kammares ledamöter. När jag tillträdde detta ämbete, överlade jag med bränslekommissionens dåvarande chef om möjligheten av att på ett mjukt sätt avveckla vedavverkningen. Resultatet av detta resonemang med honom blev, att bränslekommissionen vidtog avsevärda åtgärder för att redan i mars månad inskränka avverkningen. Då var det en av denna kammares ledamöter, som uti en interpellation förde denna fråga fram till kommissionens omprövning; interpellanten begärde, att Kungl. Maj:t skulle vid'aga åtgärder för att vedavverkningen i Norrland skulle utan inskränkning fortsättas, det betonades då faran av att släppa 800 arbetare utan arbete under de bekymmersamma förhållanden, som vi alla veta då rådde. Denna interpellation underströks genom telegram från länets hövding, och jag ansåg mig pliktig att för bränslekommissionens chef framhålla dessa betänkligheter, som tagit sig uttryck både i första kammaren och ifrån länets hövding. Resultatet blev, att bränslekommissionens verksamhet i Jämtlands län förlängdes. Hur stor anpart denna åtgärd kan ha på de stora vedlagringarna i Jämtland, därom kan jag dock icke yttra mig. Utskottet har icke ansett sig kunna biträda Kungl. Maj:ts önskan att få rätt att utlämna en viss kvantitet av den ifrågasatta veden till s. k. kortved. Det är alldeles riktigt som en före-

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

gående talare här framhållit, att det icke föreligger någon utredning, som visar vilka kostnader ett sådant medgivande skulle åsamka statsverket. Jag vill såsom förklaring härtill meddela följande. Ursprungligen var det min avsikt, att en proposition angående detta ärende skulle framläggas till den ordinarie riksdagen, men när jag mottog den tabell, som är intagen på sid. 10 i utlåtandet, och jag såg, hur det stod till med vedtillgångarna, och samtidigt fick veta vilka lager av ved, som funnos avverkade av enskilda företagare, kom jag till den uppfattningen, att det måhända skulle kosta staten för mycket, om jag väntade att lägga fram denna proposition till den ordinarie riksdagen, då i så fall riksdagens beslut icke kunde motges förrän fram på vårsidan och dess verkställande icke kunde ske förrän fram på sommaren 1919. Jag tillät mig därför föreslå Kungl. Maj:t att till den nu samlade urtima riksdagen ingå med denna framställning och begära en öppen fullmakt att på lämpligt sätt realisera statens vedlager. Nu har utskottet — det har jag hört av debatten inom andra kammaren — hyst den farhågan, att om Kungl. Maj:t skulle få den rätten, kunde en allt för riklig tilldelning till mindre bemedlade komma att kosta alltför mycket. Och denna farhåga underströks av den näst föregående talaren, när han trodde, att Kungl. Maj:t genom en sådan öppen fullmakt skull utlämna ved till en omfattning som skulle medföra större utgifter för staten än krigstidstillägget till statens befattningshavare. Med bränslekommissionens förslag till ytterligare försäljning av kortved kan den anmärkningen göras att vissa personer genom detta förslag skulle erhålla rätt att inköpa mera hushållsved än som med nödig sparsamhet behöver förbrukas uti ett hushåll. Jag tror icke att Kungl. Maj:t skulle följt B. K:s förslag uti hela dess omfattning. Ehuru Kungl. Maj:t icke erhållit B. K:s skrivelse på ett så pass tidigt stadium att dess innehåll kunnat inflyta i propositionens motivering, ville jag icke underlåta att så snart detta dokument ankommit till departementet, underställa det utskottets prövning, för att utskottet skulle få taga den ställning till frågan, som möjligen kunde bli en följd av framställningen. För övrigt har jag trots och tror fortfarande, att det skulle vara lyckligt, om Kungl. Maj:t hade fått i sin hand att kunna till de allra sämst ställda, de ekonomiskt svagaste, utdela något större belopp, än vad som nu utdelas. Efter den norm, som nu är gällande för utdelningen, äger familjeförsörjaren oavsett inkomstens storlek, inom södra Sverige rätt att köpa en kubikmeter ved för varje familjemedlem, och sedan har detta kvantum höjts något, ju längre uppåt landet man kommer så att det uppe i Norrbotten är 5 kubikmeter per familjemedlem. Jag är övertygad, att även om den av Kungl. Maj:t äskade och som jag förutsätter av riksdagen medgivna tillåtelsen att sänka vedpriset icke i och för sig skall inverka på prisbildningen i allmänhet, så skall det vara tillräckligt för att ge de svagast ställda möjlighet till erhållande av något billigare ved. Jag vill nämligen till den näst föregående talaren säga det, att det finnes dock även andra medborgare här i landet än statstjänare, som kunna vara i behov

att få någon lindring utöver vad man velat giva genom de anslag som hitills äro beviljade — det finnes nämligen så många människor i samhället, som intaga en sådan ställning, att de icke kunna genom ökade löner eller arvoden höja sina inkomster, men ändå få bära den dyrtidsbörda, som fyra års världskrig åstadkommit. För stora massor av dem skulle det vara en stor välgärning om de icke allenast genom en sänkning av den allmänna prisnivån, utan även som en följd av riksdagens beslut, kunde få sin hushållsved något litet billigare. Jag får säga, att en kubikmeter ved per innevånare så långt upp i landet som i huvudstaden är för litet, och det är icke så, som en ärad talare påstod, att det icke har gjorts någon framställning att få någon utvidgning av det vedkvantum, som hittills utlämnats på kort. Jag har under den föregående vintern erhållit en rad av framställningar, som koncentrerat sig kring spörsmålet att få ökad korttilldelning. I andra kammaren gjordes en bestämd anhållan därom under en debatt vid den ordinarie riksdagen. Det har sålunda icke saknats framställningar, och även i den proposition, som var ämnad att komma in till den ordinarie riksdagen hade nog även detta förslag kommit med. Då nu utskottet varit nära nog enhälligt i sitt utlåtande, är det naturligtvis mycket små utsikter för mig att i denna kammare få någon anslutning till den tanke, som ligger uttalad i den kungl. propositionen. Men jag vill framhålla, att hela vår bränslefråga ligger icke så enkelt till, så att man är över isen bara genom att besluta, att vi skola sänka prisen på kommissionens vedlager. Såsom det framgår av den kungl. propositionen, har bränslekommissionen omkring 13 miljoner kubikmeter ved, men av dessa 13 miljoner kubikmeter ligga omkring 6 miljoner kubikmeter eller något mera på mer eller mindre avlägsna platser i skogarna, och endast 6 miljoner kubikmeter eller något mera ligga framme vid lastageplatser och på konsumtionsorterna. Vi kunna sålunda icke ur prisreglerande synpunkt räkna med mer än dessa senare 6 miljoner kubikmeter. De vedpartier, som ligga mer eller mindre avlägsat borta från kommunikationlederna, måste avföras från diskussionen, ty de kunna icke i en nära framtid kastas ut i den allmänna marknaden. Och så böra vi erinra oss, att importen av stenkol har under den senaste månaden fullständigt upphört från Tyskland, och det är ganska små utsikter att under den närmaste tiden få något nämnvärt av den avtalade kolimporten därifrån. Å andra sidan möter det stora svårigheter att öka kolimporten från England.

Jag vill icke alls fördölja, att vi nu äro i en betydligt bättre situation i fråga om bränsletillgången än när bränslekommissionen började hugga ved, ty då hade vi omkring 6 miljoner kubikmeter hushållsved — då nu upplysts, att förutom statens 13 miljoner kubikmeter ligga avverkad för det enskildas räkning omkring 20 å 30 miljoner kubikmeter. Härvidlag är det dock en omständighet som måste tagas med i beräkningen och det är den, att även om vi sänka vedpriset med ett avsevärt belopp, så kan icke under denna

*Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.*

(Forts.)

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

vinter ny ved produceras till billigare pris än priset för den ved, som nu finnes.

Den ved, som nu är producerad, räknas med ett rotvärde av 8 kronor per kubikmeter. De huggarelöner, som enligt bränslekommissionens uppgifter i till departementet ingivna rapporter beräknas, till omkring kronor 2:— 2:25 såsom medellön per kubikmeter. Körkostnaderna äro omkring kronor 3—3:50 per kubikmeter. Det upplystes mig dock för några dagar sedan, att nu begär man i lega för häst och karl i skogen 50 kronor om dagen. Enbart den ökningen inverkar på ett sådant sätt på priset av den ved, som skall huggas under innevarande vinter, att man icke har några garantier för, att denna ved skall kunna släppas ut i marknaden till pris som understiger det nu rådande.

Vid sådant förhållande frågar jag mig: om detta utkastande i den allmänna marknaden av dessa 6 miljoner kubikmeter ved, till ett nedsatt pris kan få en sådan avgörande inverkan på den allmänna prisbildningen, som man i vissa fall vill försöka konstruera fram? Jag betvivlar det, därför att stenkolen och priset på denna vara är och förblir det avgörande vid prisbildningen.

Det är därför jag tror, att man från visst håll överskattat denna tänkta prisbillighet på ved. Men även om jag nu har denna uppfattning, har jag ändå ansett det vara min skyldighet att inför iiksdagen framlägga detta förslag för att åtminstone medverka till att icke staten såsom sådan skulle lägga hinder i vägen för en naturlig sänkning i priset, så långt detta genom ett friare utbud av veden skall kunna göras. Det innebär att staten får åtaga sig avsevärda kostnader; men i detta fall har man bara att fråga sig: vad kostar det för statsverket att använda den ena eller den andra metoden? Om jag ser det ur ren nationalekonomisk synpunkt, vill det förefalla mig, vara riktigare att statsverket genom en sänkning av priset söker få ut veden i marknaden så fort som möjligt, än att behålla veden kvar och därigenom sänka dess bruksvärde, varigenom större värden förfaras till ingen nytta än staten direkt får vidkännas genom realisation till rimliga priser.

Ehuru jag gärna skulle önska att kammaren hade velat bifalla Kungl. Maj:ts förslag, så tillåter jag mig dock icke göra någon särskild framställning därom, enär jag förstår att kammaren har benägenhet för att följa utskottets hemställan.

Herr Lagerkvist: Av utskottets utlåtande synes framgå, att utskottet i huvudsak tänkt sig, att försäljningen av ved här skulle ske till enskild förbrukning och även något för industriell verksamhet. Det vore gott och väl, om så kunde ske och allmänheten därigenom kunde komma att erhålla någon ersättning för de högre priser på ved, som numera råda även uppe i Norrland på grund av de synnerligen oförståndiga priser, som betalats av bränslekommissionen och dess tjänstemän ute i landsorten. Jag tillåter mig dock betvivla, att det är möjligt att på det sättet realisera den ved, som nu finnes särskilt i Norrland. Jag förmodar, att det på sina håll skall kunna

vara möjligt i mellersta och södra Sverige, men näppeligen där uppe i Norrland. Där ligga massor av sekunda ved, som redan i detta nu är tämligen undermålig, och om den veden får ligga där över ytterligare en sommar, blir den fullkomligt obrukbar till något ändamål.

I utskottets utlåtande säges, att realiserandet icke bör ske alltför brådstörtat. För min del förmenar jag däremot, att det i vissa fall torde vara av nöden, att man går ganska hastigt till väga, även om förlusten vid försäljningen blir rätt så avsevärd. Då jag emellertid förmodar och anser, att det icke är möjligt att sälja all där uppe befintlig ved till förbrukning av enskilda, tänker jag mig, att de blir behöfligt för regeringen att undersöka, huruvida det icke befinnas nödvändigt att sälja även en del av denna ved till kolved. Såsom jag sade, ligger det massor av sekunda ved, små runda obarkade pinnar, och den veden tar mycket snart skada, men den kan dock, såvitt jag förstår, användas för tillverkning av rätt goda träkol.

Jag har endast velat föra fram denna sak, och jag tror, att det kan vara skäl i att tänka på möjligheten att rädda vad som räddas kan.

Herr finansministern yttrade, att han icke trodde, att det skulle kunna hava någon avsevärd inverkan på vedprisen, om dessa partier släpptes ut i marknaden. Så är kanhända förhållandet här nere i södra och mellersta Sverige, men jag förmenar, att det kommer att hava en rätt avsevärd inverkan på vedprisen i övre Norrland. För min del ber jag därför att livligt få instämma i utskottets förslag.

Herr Wik: Herr talman, mina herrar! Den kungliga propositionen lider av en viss otydlighet, som utskottet har varit angeläget om att undanröjda. Man kunde lätt få den föreställningen av ordalagen i densamma, att frågan, huruvida bränslekommissionens verksamhet skulle gå med förlust, vore beroende på det beslut riksdagen kommer att fatta i nu förevarande ärende. Utskottet har med anledning härav varit angeläget påvisa, *dels* att en förlust redan nu föreligger i bränslekommissionens verksamhet, alldeles oavsett det beslut riksdagen kommer att fatta, *dels* att det nuvarande läget är sådant, att en prissänkning i vissa fall är av omständigheterna fullkomligt påkallad, och att en vägran från riksdagens sida att biträda Kungl. Maj:ts förslag icke skulle kunna påverka dessa givna förhållanden. Däremot har utskottet icke ansett, att det låge inom dess egentliga uppgift att företaga en närmare granskning eller revision av bränslekommissionens verksamhet i övrigt; och utskottets utlåtande har fått sin form på grund av detta ställningstagande.

Den ändring i motiveringen, som nu föreslagits av herr von Essen, innebär i viss mån ett avsteg härifrån. Denna ändring innehåller ett mycket starkt klander mot bränslekommissionen i flera avseenden. Jag vill visst icke påstå, att det ej kan finnas fog för det klandret, åtminstone i vissa delar, men jag vill sätta i fråga,

Ang. prissed-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

huruvida det är lyckligt och lämpligt, att kammaren binder sig vid ett sådant uttalande, som kammaren icke haft tillfälle närmare granska och som, såvitt jag förstår, icke utgör något nödvändigt led i den motivering, som ligger till grund för utskottets hemställan.

Mot det av herr Dahl framställda yrkandet om ändring i motiveringen har jag däremot ingenting att erinra.

På den grund, herr talman, får jag tillåta mig att yrka bifalls dels till utskottets hemställan och dels till utskottets motivering med den förändring, som är föreslagen av herr Dahl.

Herr W r a n g e l: Herr vice talman! Redan vid behandlingen under den lagtima riksdagen i år av statsrevisorernas berättelse rörande statskommissionernas förvaltning tillät jag mig göra det uttalande, att icke någon åtgärd i landet enligt mitt förmenande har i så hög grad bidragit till prisstegringen som bränslekommissionens verksamhet. Jag hade redan då önskat att få framställa ett yrkande, att bränslekommissionens verksamhet måtte oförtövat avvecklas, men av formella skäl var detta icke möjligt. Det är då ganska naturligt, att det har varit med stort intresse och stor tillfredsställelse jag åhört diskussionen här i dag och särskilt de första tre talarnas anföranden.

Jag skall och behöver icke vidare förlänga diskussionen; jag ber endast att alldeles särskilt få understryka vad herr Dahl här har anfört. De tilläggsavgifter och de licensavgifter, som hava utkräfts och som alltjämt utkrävas av industri- och kommunikationsföretag äro givetvis av den art, att det till slut är den stora allmänheten som får betala det hela. Dessa avgifter måste således verka uppskrivande på prisen i allmänhet. Nu vet jag icke, om jag rätt fattat det svar, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet behagade lämna, huruvida det är meningen, att bestämmelsen om dessa tilläggs- och licensavgifter oförtövat skall upphävas, men jag vill uttala en förhoppning, att så måtte ske.

Det yrkande beträffande motiveringen, som framställts av herr von Essen, skall jag med glädje instämma i. Jag tror, att det är synnerligen välbetänkt. Från alla håll, förefaller det mig, hava här kommit så välgrundade anmärkningar mot bränslekommissionen, anmärkningar som till stor del understrukits av utskottet, att det synes mig, att kammaren lugnt kan instämma i det yrkande beträffande motiveringen, som herr von Essen framställt.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet behagade utlova, att en sådan utredning skall igångsättas som den av herr Welander påyrkade. Jag hoppas, att den utredningen blir mycket grundlig och att riksdagen — det har jag redan förut tillåtit mig framhålla — måtte få fullständigt och klart besked om dessa saker samt om de löner bränslekommissionen har utbetalt. Jag skulle vilja gå ännu längre, nämligen till att uttala en förhoppning om att de, som gjort sig skyldiga till uppenbara missgrepp härvidlag, också måtte ställas till ansvar härför.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet uttalade bland annat sin förmodan, att en sådan åtgärd som den av utskottet här föreslagna skulle verka till fördyrande av veden. Detta har redan blivit delvis bemött. För min del vill jag säga, att på vissa orter och på många orter åtgärden alldeles säkert kommer att verka förbilligande, särskilt där kommunikationsföretag kunna uppköpa sin ved utan att behöva frakta den långa vägar.

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

Med dessa ord skall jag, herr vice talman, endast be att få instämna i de yrkanden, som förut äro framställda av herrar von Essen och Dahl.

Herr Alkm an: Herr Wijk har nyss framhållit hurusom Kungl. Maj:ts proposition i ämnet lider av en vis otydlighet. I sammanhang därmed ber jag att få säga, att när jag fick i min hand det nu föredragna utskottsutlåtandet, så föreföll det mig, som om även det å sin sida skulle lida av en viss otydlighet i några stycken.

Till en början torde själva klämman vara, om icke otydlig, så åtminstone tvetydig. Det föreslås där, att riksdagen måtte medgiva, att bränslekommissionens vedlager må försäljas till pris, som av Kungl. Maj:t provas lämpliga med hänsyn till en affärsmässig avveckling av bränslekommissionens verksamhet. Men det är klart, att man kan sköta saken på ett fullt affärsmässigt sätt från ganska olika synpunkter och därigenom komma till ganska olika resultat. Då jag sedan kom till motiveringen för denna »affärsmässiga avveckling», så stötte jag bland annat just på det stycke, vilket nu av herr Dahl påyrkats till uteslutning, ett stycke som synes mig vara avsett att medtagas i motiveringen såsom ett avstyrkande av *den* »affärsmässighet» vid avvecklingen, som är förordad av bränslekommissionen i dess skrivelse av den 7 december, däri det föreslås »en fullt affärsmässig avveckling av veden *med huvudsyfte att kunna åstadkomma en snar försäljning*». I ifrågavarande stycke av motiveringen varnas ju *tvärtom* för ett hastigt tempo för försäljningen.

Genom hr Wijks instämmande i hr Dahls yrkande hör jag nu däremot, att det icke måtte ha varit utskottets mening att man skulle gå affärsmässigt tillväga uteslutande från en mera tillfällig statsfinansiell synpunkt, utan att Kungl. Maj:t även får anlägga den synpunkt som jag vid ett föregående tillfälle har tillåtit mig att beteckna såsom den enligt min mening riktigaste härvidlag, nämligen att avvecklingen sker affärsmässigt ur *nationalekonomisk* synpunkt. Detta gläder mig, ty jag tror fortfarande att den synpunkten i detta fall bör vara den i första hand avgörande. Jag tror nämligen, att om man lägger den synen på saken, även den statsfinansiella synpunkten blir bäst tillgodosedd, ty går man icke här nationalekonomiskt sett affärsmässigt tillväga, blir det i sista hand staten som blir lidande.

Nu har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i sitt yttrande här nyss sagt, att han för sin del tror, att till följd därav, att kolprisernas fall av kända orsaker tillfälligt heidats, den nationalekonomiska synpunkten för en avveckling, nämligen åstadkommande av ett effektivt prisfall å ved, icke skall få den betydelse, som

Ang. prisned-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

den skulle hava fått, därest det prisfall å kol, som för ännu några veckor sedan ägde rum obehindrat fått fortsätta. Jag föreställer mig emellertid, att man av detta förhållande kan draga en slutsats i motsatt riktning. Jag menar, att om man verkligen anser, att det är en sak av stor betydelse och verkligt intresse, att priserna på en sådan huvudartikel icke bara för hushållen utan för snart sagt all produktion som bränslet ju är, icke skola stiga, om man är verkligt intresserad av, säger jag, att icke få till stånd en prisförhöjning utan snarare ett prisfall det då är av vikt, att staten hjälper till just under de närmaste månaderna, då man icke kan förvänta, att kolpriserna kunna komma att falla utan kanske tvärtom stiga. Jag tror därför, att i den synpunkt, som herr finansministern nyss angav, ligger ytterligare en anledning för vidtagande av den åtgärd, varom man i allmänhet i riksdagen tycks vara ense, nämligen den, att man skall taga en förlust, som man vet vara given, och göra det ju förr dess hellre, detta även därför att förlusten på det sättet alltid blir mindre.

Härtill har jag icke mycket att tillägga. Det finnes emellertid ännu en otydlighet, som jag tror att det kan vara skäl att undanröja. Jag avser då det förhållandet, att utskottet tycks ha varit så till ytterlighet försiktigt i fråga om den fullmakt, som det skulle vilja giva Kungl. Maj:t, att det på sidan 7 i utlåtandet, högst upp på sidan, säger: »Utskottet förväntar även, att Kungl. Maj:t bereder riksdagen tillfälle att följa avvecklingens vidare förlopp». Detta uttryckssätt, att utskottet förutsätter eller förväntar, är en gammal känd statsutskottsformulering, som i vanliga fall betyder en anmodan till Kungl. Maj:t att icke avgöra saken på egen hand utan att riksdagen får vara med och fatta beslut. Jag är icke säker på om detta i förevarande fall också varit utskottets mening, men skulle meningen hava varit den, anhåller jag att få göra ett förtydligande för att därigenom söka åstadkomma en mildare tolkning genom att ändra utskottets yttrande i denna del sålunda: »Utskottet förväntar även att Kungl. Maj:t lämnar riksdagen redogörelse för avvecklingens vidare förlopp.» — Då har man icke gjort en enligt mitt förmenande alldeles orimlig inskränkning i Kungl. Maj:ts fullmakt, men man har å andra sidan fullt klart givit uttryck åt, att riksdagen gärna vill vara med och få reda på vad som sker i detta sammanhang.

Detta yrkande är gjort även i andra kammaren och har där accepterats av utskottets ordförande. Jag anser därför, att man även kan göra det här i kammaren, på samma gång som jag vill instämma i de ändringsyrkanden, som äro framställda av herrar Dahl och von Essen.

Friherre Langenskiöld: Herr talman! Jag ber att få förena mig i det yrkande, som är framställt av herr Wijk. Därmed har jag icke velat yttra mig om, huruvida herr von Essen icke kunnat hava skäl till det uttalande han gjort och som han önskade skulle ingå i riksdagens svar på Kungl. Maj:ts proposition. Men då kam-

maren icke varit i tillfälle att närmare överbäga innebörden av hans förslag, skulle jag för min del anse försiktigheten bjuda att icke nu låta detta ingå i motiveringen. Då utskottet ju ägnat frågan stor uppmärksamhet och noggrant överbägt vad utskottet ansåg borde ingå i motiveringen, synes det mig vara obetänksamt att göra en ändring härutinnan, utan att vi hava haft tillfälle att närmare överbäga ändringens innebörd.

*Ang. prismed-
sättning
å bränslekom-
missionens
ved.*

(Forts.)

Herr Nilsson, Johan: Jag tillät mig att begära ordet i anledning av herr Alkmans anförande. Han yrkade, att en mening i utskottets motivering skulle utgå, nämligen den som lyder: »Utskottet förväntar även, att Kungl. Maj:t bereder riksdagen tillfälle att följa avvecklingens vidare förlopp.» Han erinrade om att detta var en vanlig statsutskottsfras, och det kan ju hända, att det är så. Men för min del finner jag att uttycket är på sin plats även i detta uskottsutlåtande. Förhållandet är ju det, att då riksdagen har beviljat rörelsekapital till bränslekommissionen, den har gjort det under det bestämda uttalandet, att dessa belopp skulle återbetalas, och att kommissionen skulle handhava organisationen och förvaltningen på ett sådant sätt, att den själv skulle kunna betala sina egna kostnader och även ränta å kapitalet. Nu finner man här i detta utlåtandes kläm ett uttalande, att avvecklingen skall handhavas på ett affärsmässigt sätt. Skulle detta bli överensstämmande med verkliga förhållandet, skulle de förhoppningar, som statsutskottet och riksdagen tidigare uttalat, också bli förverkligade. Men om man icke tar med detta, fråntäder man det uttalandet, att kommissionen skall handhava affärerna på ett fullt affärsmässigt sätt.

Här är det i verkligheten så, att det förefinnes högst betydande förluster. Rätteligen borde Kungl. Maj:t hava kommit in till riksdagen och begärt anslag för att täcka dessa förluster på grund av bränslekommissionens verksamhet. Men här talas icke ett ord om, huru förlusterna skola täckas. De anvisade medlen äro ju uppförda i riksdagen såsom tillfälliga lånemedel. Under kristiden har man annars icke beviljat anslag till lättnader i densamma av tillfälliga lånemedel med undantag av anslaget till täckande av den förlust, som uppstått å statens järnvägar. Där beviljade riksdagen ett tillfälligt lån på 30 miljoner kronor för att täcka förlusten för första hälften av innevarande år. När det har gällt att förbilliga varor, har man i stället begärt direkta anslag. Jag vill särskilt erinra därom, att de åtgärder, som i detta avseende äro vidtagna från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida, närmast kunna betraktas såsom neutralitetskostnader. De hava ju uppkommit på grund av kriget och kristiden, och den nuvarande regeringens ledamöter hava tidigare varit särskilt angelägna om att icke giva en förutvarande Kungl. Maj:t någon som helst fullmakt att förskjuta medel, när det gällt att täcka sådana kostnader, utan synnerligen strängt hållit på, att riksdagen skulle hållas å jour med de verkliga kostnaderna, och att utgifterna skulle täckas av skatte-medel för varje år som gått till ända.

Nu är det emellertid ingenting att göra åt denna sak. Jag vill

Ang. prismed-
sättning ¹
å bränslekom-
missionens
ved.

(Forts.)

icke heller göra något yrkande, men jag förmodar, att man kan förvänta, att från Kungl. Maj:ts sida förslag framkommer till nästa års riksdag om huru dessa förluster skola täckas, huruvida de skola täckas av tillfälliga lånemedel eller med skattemedel, så att man får någon ordning i budgeten. När några år ha gått, blir det eljest synnerligen obehagliga överraskningar, då kanske hundratals miljoner kronor komma att visa sig erforderliga.

Herr von Essen: Sedan under diskussionen bifall yrkats av herr Wrangel till såväl det av mig som det av herr Dahl framställda yrkandet, anhåller jag för att minska de framställda yrkandenas antal att få förena mig med herr Wrangel i detta avseende.

Jag skall samtidigt begagna tillfället att med anledning av herr Lagerkvists uttalade önskemål, att veden i Norrland skulle användas till kolning förklara att detta inom utskottet har dryftats mycket och länge, och att det är ganska möjligt, att det blir den enda utvägen. Men utskottet har ansett det vara betänkligt att ge några direktiv för den blivande avvecklingen, som skulle kunna i någon mån på riksdagen överskjuta det ansvar, som man icke vill taga. Det är anledningen, varför det icke har kommit någonting härom in i utskottsutlåtandet. Det är ju möjligt, att det ändå varit klokt att yttra något om kolning ur den synpunkten, att bränslekommissionen själv i sin skrivelse till Kungl. Maj:tt framhåller, att kolning antagligen blir den sista och enda utvägen, och att även med denna anordning betydliga förluster icke kunna undvikas. Det är i och för sig icke så mycket att säga om detta, men kommissionen går litet närmare in på frågan, var till veden skall användas, och kommer då med ett förslag om att anskaffa transportabla kolugnar som skulle flyttas från den ena skogen till den andra. Kommissionen förutsätter, att detta i första hand skulle ske genom bildande av aktiebolag, vari staten skulle vara delägare, men om något sådant aktiebolag icke komme att bildas, skulle staten i sista hand själv utföra denna kolning. Det är icke utan, att det åtminstone hos mig väckt vissa betänkligheter; om någonting sådant skulle komma att ske. Man tänker ofrivilligt på de trätuggningsmaskiner, som i stor utsträckning blivit inköpta och aldrig kommit till begagnande, och man kan befara, att någonting liknande kunde komma att i framtiden upprepas. Man kan överhuvud taget befara vad som helst när det gäller denna avveckling.

Jag kan icke underlåta att erinra om någonting, som jag hörde hava ägt rum i Jämtland helt nyligen. Det är av sådan beskaffenhet, att man knappast kan tycka, att någon skulle komma in på sådana saker och göra några sådana affärer. I det fallet gällde det att realisera ett parti ved, som låg framkört till en flottled, och bränslekommissionen träffade avtal med ett trävarubolag, att bolaget skulle köpa den bättre veden, medan bränslekommissionen skulle behålla den sämre, och gallringen skulle verkställas av kommissionen. När man nu vet huru höga arbetslönerna för närvarande äro, är det icke mycken kalkylering, som behöves, för att man snart skall förstå,

att kanske större delen av hela virkesvärdet måste åtgå till kostnaderna för gallringen.

Det är sådana affärer, som det naturligtvis vore önskligt icke upprepades för framtiden, och det är likaledes önskligt, att de befraktningskostnader kunde undvikas, som givetvis skulle behöva nedläggas för att framforsla all den i skogarna kvarliggande veden, vilken enligt vad herr finansministern upplyste uppgår till över 6 miljoner kubikmeter. I närvarande stund tagas ju i lega för häst och karl 50 kronor per dag. Därför vore det bra, om realisationen av dessa vedlager kunde verkställas å den plats, där lagren ligga. I annat fall är jag rädd för att ännu större förluster komma att åsamkas statsverket, om veden först skall framföras till flottlederna och sedan säljas.

Ang. prismed-
sättning
i bränslekom-
missionens
ved.
(Forts.)

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr vice talmannen yttrade, att, förutom beträffande motiveringen, till vilken han ville återkomma efteråt, hade i fråga om nu föreliggande utlåtande annat yrkande ej förekommit, än att vad utskottet hemställt skulle bifallas.

På därefter gjord proposition bifölls vad utskottet hemställt.

Vidkommande motiveringen, fortsatte herr vice talmannen, hade yrkats: 1:o), av herr *Dahl*, att utskottets uttalande skulle godkännas med den ändring, att åt sista stycket å sid. 6 i det tryckta utlåtandet gäves följande lydelse: »Åv det anförda torde framgå, att utskottet finner det av omständigheterna påkallat att medgiva, att bränslekommissionens vedlager må, där så erfordras, försälas till nedsatt pris. Utskottet förutsätter dock, att med beaktande» o. s. v.; 2:o), av herr *Wrangel*, lika med herr *Dahl* med det tillägg, att tredje stycket å sid. 75 av det tryckta utlåtandet skulle efter första punkten fortsättas sålunda: »Framst bland dessa bör framhållas såväl de av statsrevisorerna och bränslekommissionens överrevisorer påtalade höga rotvärdena, som åsatts ved vid uttagning även från mindre väl belägna skogar, som ock den bristande planmässigheten i kommissionens verksamhet, vilken tagit sig uttryck dels i för stora avverkningar å avsides liggande trakter inom Norrland och Dalarna, dels i en värdeslös underlåtenhet att ombesörja klyvning eller barkning av en stor del utav veden, dels ock i onödigt höga arbetsomkostnader och slösaktigt tillmätta löner åt en för sitt uppdrag ofta ej tillräckligt kvalificerad personal, allt omständigheter, vilka, såsom även riksbanksfullmäktige framhållit i sitt yttrande över förslaget till kapitalransonering, haft ett synnerligt menligt inflytande på hela vår penninghushållning. Sedan bränslekommissionen år 1917 fastställt de bränslepriser, som sedermera varit gällande, ha även de av kriget» o. s. v.; samt 3:o), av herr *Alkman*, att utskottets motivering skulle godkännas med den ändring, som förordats av herr *Wrangel*, och dessutom att de å andra raden av sid. 7 i det tryckta utlåtandet förekommande orden »bereder riksdagen tillfälle att följa» utbyttes mot »lämnar riksdagen redogörelse för».

Ang. prised-
sättning
å bränstekom-
missionens
ved.
(Forts.)

Sodermera gjorde herr vice talmannen propositioner, först på godkännande av utskottets motivering oförändrad samt vidare enligt berörda yrkanden; och förklarade herr vice talmannen sig finna propositionen på bifall till herr Dahls yrkande vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav och sedan till kontraproposition därvid antagits godkännande av motiveringen med den av herr Wrangel föreslagna ändring, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner motiveringen i andra särskilda utskottets utlåtande nr 11. med den av herr Dahl föreslagna ändring. röstar

Ja;

Den, det ej vill. röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes motiveringen med den av herr Wrangel föreslagna ändring.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 37;

Nej — 35.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag. varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.48 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.